

POSUDEK OPONENTA DISERTAČNÍ PRÁCE

Název práce: **Převrácená třída ve výuce anglického jazyka na VŠ**

Doktorandka: **Mgr. Tereza Havránková**

Školitelka: **PhDr. Lucie Rohlíková, Ph.D.**

Oponentka: **doc. PhDr. Ivana Šimonová, PhD.**

Předložená práce byla podrobena komplexnímu posouzení dle kritérií pro hodnocení vědecko-výzkumných prací – výběru a zpracování tématu, cílů práce, orientace v dané problematice, metodologické platformy, výsledků a přínosů pro zkoumaný obor. Lze konstatovat, že práce integruje dosavadní vědecko-výzkumné a pedagogické aktivity a zkušenosti autorky. Práce má tradiční strukturu; je rozdělena na část teoretickou a výzkumnou. Rozsah práce je 112 stran; za závěrem následuje resumé, summary, seznam literatury, tabulek, grafů, obrázků a 12 příloh.

Aktuálnost a náročnost tématu

Téma práce se zabývá využíváním digitálních technologií ve vzdělávání, proto je s jejich rychlým rozvojem stále velmi aktuální, a to nejen v souvislosti s covidovou pandemií. Ta na jedné straně téma ještě zaktualizovala a podmínky výzkumu udělala náročnějšími, na druhé straně velmi urychlila tempo implementace technologií do vzdělávání. Autorka nové situaci rychle přizpůsobila svůj návrh výzkumu, získala potřebné vědomosti a dovednosti, proškolila kolegyně a realizovala výzkum v nových podmínkách.

Orientace studenta v dané problematice především analýzou domácí a zahraniční literatury

V teoretické části autorka nejprve definovala základní pojmy (blended learning, převrácená třída, převrácené učení). K tomu používala hlavně anglicky psané zdroje, jejichž převod do češtiny nebyl na mnoha místech zdařilý ani výstižný (např. 12 – definice převrácené třídy, FLGI, s. 39 – design výzkumu, s. 13-14 – výhody a úskalí, s. 16 – informace se opakovaly, jak pravděpodobně původní text byl aktualizován novými zdroji aj.). Podobné kroky lze najít i v kapitolách věnovaných obecným a oborovým teoretickým východiskům (s. 19 – parafráze kterých zdrojů?, s. 16 – zdroje předcovidové, ale covid je zmiňován jako bod zlomu, Zounek, 2016 na s. 8 aj.). Domnívám se, že definici uvedenou na s. 16 (Bishop, Verleger, 2013) nelze vztáhnout *pouze* na převrácené učení, ale i např. na online distanční učení, které stejně tak vyžaduje autonomii a všechny ostatní charakteristiky zde uvedené; stejné platí i pro učení zaměřené na žáka (s. 14-15 – 4 pilíře FLIP, Brdička, 2020). Navíc, 10 let od vzniku publikace je v oblasti ICT ve vzdělávání „dlouhá“ doba. Stejně tak nelze souhlasit s jednostrannou interpretací definice tradiční výuky jazyků na s. 28, kde vždy záleží na konkrétní náplni PPP – „Kritici PPP upozorňují, že tento přístup je velice rigidní a je založen na předpokladu, že posloupnost prezentace, procvičení a produkce postačuje k osvojení si nových znalostí a není v souladu s realitou a flexibilní povahou učení jazyka. Ačkoli tento model může vést k získání znalostí, způsob, jakým k tomu dochází, se neshoduje s tím, jak se lidé učí a jak proces učení probíhá (Criado, 2013).“

Při představení současného stavu zkoumané problematiky autorka využívala zahraniční zdroje a výzkumy, často prováděné v geograficky velmi vzdálených zemích s odlišnými vzdělávacími systémy a přístupy ke vzdělávání (Asie). Škoda, že tyto rozdíly neuváděla či jinak nekomentovala. Práce také obsahuje dlouhé popisy známých termínů, ale nepřináší ani nový, aktuální pohled či srovnání ze současné perspektivy (kap. 2, 3; s. 29 – CALL, MALL, s. 43-45 – Tematická analýza, s. 63 aj.).

Vhodnost zvolených metod

Autorka zvolila smíšený přístup k výzkumu, čímž zamýšlela kompenzovat malý výzkumný vzorek. Tři experimentální a tři kontrolní skupiny (menší než 20 studentů) v celkovém počtu kolem 100 studentů pro vyhodnocení výsledků sloučila do jedné experimentální (E=50) a jedné kontrolní (K=46?) skupiny. Kvantitativně ověřila pět hypotéz zaměřených na vliv převrácené třídy v online prostředí na studijní výsledky studentů ve výuce hospodářské angličtiny na VŠ, konkrétně na poslech, použití jazyka, čtení a psaní. Tím odpověděla na první dvě výzkumné otázky (O1a, O1b), které se zaměřovaly na studijní výsledky v předmětu celkově a v jednotlivých jazykových dovednostech.

Třetí a čtvrtá výzkumná otázka (O2a, O2b) se věnovaly pohledu studentů na model převrácené třídy v online prostředí, konkrétně jeho vlivu na rozvoj jazykových dovedností a aspektů, které jsou pro tento proces klíčové. Tyto otázky byly zodpovězeny prostřednictvím dotazníku, který je v některých částech práce označen jako Evaluační dotazník. Ten je uveden v příloze 7, stejně jako dotazník pro přípravné šetření (příloha 1). Pravděpodobně ale byly k práci přiloženy nefinální verze (úpravy zmiňovány na s. 53, 55), protože ani počty položek, struktura nástrojů, škály, položky samotné, název disertace často neodpovídají popisu uvedenému v práci. Další data byla získána polostrukturovanými rozhovory. Vyučující si také po celou dobu výuky (ped. experimentu) vedly deník. Záznamy z deníku nejsou prezentovány samostatně ani zmíněny jako výraznější součást výsledků jiných nástrojů.

Cíl výzkumu je definován, v kapitole 4 by ale měla být zařazena i část 4.4 „Očekávání“ pro vyhodnocení kvalitativních dat.

Formulace cílů a míra jejich splnění

Cíl práce není explicitně definován; lze ho odhalit v textu úvodní části (s. 8-9). Souhlasím s tím, že česká pedagogická literatura „v současné době nemá mnoho studií zaměřených na převrácenou třídu v online prostředí“ (s. 8), dodávám – ve výuce anglického jazyka, pokud vůbec nějaké významnější studie má. Jistě ale najdeme mnohem více studií s použitím různých kombinací klíčových slov *video ve výuce angličtiny*. A teprve následně zjistíme, že v mnoha případech je používána metoda převrácené třídy, aniž by byl tento termín použit.

Rozsah a úroveň dosažených výsledků

Rozsah a úroveň dosažených výsledků odpovídají požadavkům kladeným na tento druh kvalifikačních prací. Autorka zkoumala problém z více pohledů, proto bylo potřebné výsledky logicky a přehledně uspořádat. To také učinila.

Jak již bylo uvedeno výše, teoretická část nese stopy dodatečné aktualizace textu a následně určité nekonzistentnosti.

V části popisující kvantitativní výsledky používá autorka odborný statistický jazyk, stručný a opakující se až k samé míře únosnosti, kdy je obtížné rozlišit, ke které skupině výsledků se dotýčný závěr vztahuje. Uvedení všech údajů popisné statistiky v jedné tabulce by prospělo přehlednosti, včetně vypsání zkratk, a předešlo by chybám, např. v počtu respondentů, bodů (v posttestu 56, nebo 62?) aj.

Nejhlubší vhled do problematiky poskytuje kvalitativní část, kdy autorka na základě výsledků dotazníkového šetření a polostrukturovaných rozhovorů se studenty vytváří obraz výuky a učení v převrácené třídě. Tento přístup jí evidentně více vyhovuje a její přínos pro pedagogickou praxi je největší. Struktura nástrojů pro kontrolní a experimentální skupinu a počty v každé skupině jsou ale uváděny poměrně nepřehledně, odlišně od příloh. Tematická analýza odpovědí je strukturována do čtyř oblastí, autorka uvádí odpovědi na výzkumnou otázku O2b, ale neoznačuje, které se vztahují k otázce O2a.

Oceňuji, že vytyčuje i limity svého výzkumu, přestože její ambice v jeho začátcích byly pravděpodobně vyšší. Je ale třeba reálně vyhodnotit, zda výzkum, jehož výsledky lze

zveřejnit na celou uvedenou skupinu, je v silách jednoho doktoranda. Domnívám se, že Mgr. Havránková v této oblasti udělala první důležitý výzkumný krok. Otázkou zůstává, kolik studentů ve vyšších ročnících (kam si předmět plánují přesunout, jak autorka sama uvádí) bude v pocovidové době ochotno/schopno každý týden věnovat čas přípravě na budoucí hodinu, aby bylo možno převrácenou výuku v budoucnu realizovat, i s přihlédnutím ke všem pozitivům, která uváděli studenti v tomto výzkumu, kde podmínky byly do určité míry specifické (1. ročník, online distanční výuka bez předchozího vzájemného seznámení se se spolužáky, vyučujícím).

Formální a logická struktura práce

Práce má tradiční strukturu – úvod, sedm kapitol, závěr, resumé, summary, seznam použité literatury a 12 příloh. Struktura práce je přehledná, kapitoly, podkapitoly a přehledy jsou řazeny v logickém sledu. Přípomínky jsou uvedeny výše.

Práce je napsaná v českém jazyce. Po formální stránce splňuje požadavky na tento typ prací kladené. V textu se vyskytují drobné jazykové chyby (22, 24, 25, 27, 37, 39, 41, 43, 44, 47, 49, 51, 61, 85, 89, 101, příloha 7 aj.).

Přínos práce

Silnými stránkami práce jsou aktuálnost tématu a provedení pedagogického experimentu, přestože u většiny testů nebyl prokázán statisticky významný rozdíl v nárůstu bodů. Autorka prokázala, že je schopna pracovat s odbornými zdroji, navrhnout a zrealizovat pedagogický experiment, provést kvalitativní šetření.

Práci by jistě obohatila diskuse výsledků výzkumů českých (evropských) autorů, i s širším výběrem klíčových slov (předmětů – např. Klára Uličná, Radim Špilka aj.).

Otázky k obhajobě

1. Jak a v jaké části vyučovací hodiny byla využívána videa v kontrolní skupině?
2. Významně lepší výsledek u poslechu je způsobem opakovaným posloucháním videí, tj. vlastně tréninkem poslechu (byť nezáměrným) při sledování videí, nikoliv modelem převrácené třídy. – Můžete na základě svého výzkumu toto tvrzení vyvrátit?

Závěr

Autorka disertační práce **Mgr. Tereza Havránková** prokázala, že se orientuje v dané problematice a ovládá vědecké metody práce. Na základě toho přinesla do oboru nové poznatky. Její disertační práci *Převrácená třída ve výuce anglického jazyka na VŠ* **doporučuji přijmout k obhajobě** před komisí studijního oboru Informační a komunikační technologie ve vzdělávání ve studijním programu Specializace v pedagogice a po úspěšné obhajobě udělit kandidátce titul Ph.D.

V Hradci Králové dne 6. června 2023

doc. PhDr. Ivana Šimonová, PhD.
Katedra informačních technologií
Pedagogická fakulta
Ostravská Univerzita